

Nye kriser kan vente svenske tannleger

Svenske tannleger kjemper for å overleve under koronakrisen. Mange har fått store inntektstap og opplever en kraftig nedgang i antall pasienter.

 JOHAN ERICHS, MERA MEDIA

Chaim Zlotnik, leder i den svenske tannlegeforeningen, sier imidlertid at enda verre tider kan komme:

- Høy arbeidsledighet og reduserte skatteinntekter vil sannsynligvis ha en negativ innvirkning på mange tannlegers virksomhet de kommende årene, sier han.

Til tross for få drastiske nedstenginger av bedrifter og arbeidsplasser, er det svenske samfunnet fortsatt hardt rammet av koronakrisen. Mange har frivillig fulgt myndighetenes anbefalinger om sosial distansering, og nærmest helt valgt bort det normale hverdagslivet. Dette betyr blant annet at man unngår å ta offentlig transport og indirekte påvirker dette tannleger. Mange venterom står tomme etter massive avbestillinger fra spesielt eldre pasienter og pasienter som lider av kroniske sykdommer.

- Jeg vil anslå at den private tannhelsetjenesten har mistet omtrent 30 prosent i pasientvolum og den offentlige tannhelsetjenesten 40 prosent. Det er overraskende at privat tannhelsetjeneste taper mindre siden de vanligvis har en eldre pasientgruppe. Men de økonomiske skadene er fortsatt veldig store, sier Chaim Zlotnik.

- Foreløpig har vi ikke sett noen konkurser blant de private klinikkene, men situasjonen er alvorlig, og alle jeg snakker med sier at de har det veldig tøft økonomisk. Kostnadslettelser i form av permitteringer i kortere perioder er imidlertid vanlige.

- Tiltaket er en del av statens kompensasjonsordning som mange arbeidsgivere har benyttet seg av. Vi har også fått rapporter om varsel om oppsigelser samt om oppsigelser som har tredd i kraft, og det er en stor fare for at denne type tiltak vil øke etter hvert som krisen fortsetter, sier Chaim Zlotnik.

Dårligere ordninger

Den svenske statens ordning med støttetiltak er blitt kritisert fra noen hold for at den kommer for sent, og for at det er for høye rentekrav på tilbakebetaling (lokale husleier).

- Tannlegene får først utbetalingen av den statlige kompensasjonen i august, og frem til da kan mange få det veldig tøft.

I tillegg kommer den psykiske belastningen hos tannleger som ikke har noen rammer å forholde seg til for å planlegge den daglige driften, som ikke ser noen dato i overskuelig framtid hvor man kan gå tilbake til det normale, og som bekymrer seg for en stadig synkende pasientstrøm.

- Det er veldig vanskelig for mange å ikke kunne påvirke og i stedet miste kontrollen over driften. I tillegg må spørsmålet om hvordan denne krisen påvirker velferdssystemet i samfunnet belyses og diskuteres. Økt arbeidsledighet gir lavere skatteinntekter til statskassen som blir mindre, og dette kan påvirke støtteordningen for blant

Mange medlemmer opplever en tøff økonomisk situasjon og det er stor fare for at det kan bli tøffe utfordringer for bransjen selv når koronakrisen er over, sier Chaim Zlotnik. Foto: Sveriges Tandläkarförbund

annet tannhelse for voksne pasienter og de unge som i dag har gratis tannhelse, sier Chaim Zlotnik.

Koronakrisen har påvirket det svenske samfunnet siden begynnelsen av mars. Anbefalinger og retningslinjer er gradvis blitt skjerpet.

– Til å begynne med kontaktet mange tannleger fagforeningen for spørsmål om økonomisk kompensasjon, og om hvordan de kunne beskytte seg selv og pasienter. I dag, også blant tannleger, er det blitt en normalitet å tilpasse virksomheten til de nye retningslinjene og holde sosial avstand.

Beskyttelse

Ifølge Chaim Zlotnik har enkelte større tannlegearbeid blitt utsatt.

– Vi setter ikke i gang noen større behandlinger, sier han. Dette kan ha å gjøre med at tannlegen i størst mulig grad unngår behandlinger som risikerer dråpesmitte. Av denne grunn forekommer færre ultralydbehandlinger fordi de nesten alltid er aerosoldannende.

Pasienter med akutte tannproblemer der Covid-19-smitte kan mistenkes, kan håndteres av alle tannleger, men i slike tilfeller må spesielle forholdsregler tas.

– Tannlegen må da ha en ansiktsmaske som filtrerer ut virus, et heldekkende ansiktsvisir, full beskyttelsesdrakt og doble hansker. Påkledning og avkledning skal også skje i en viss rekkefølge der brukeren, mellom hvert trinn, vasker seg med håndsprit. Det handler da om tilfeller som er så akutte at de krever behandling og ikke kan håndteres farmakologisk, forklarer Chaim Zlotnik.

Løfter blikket

På mange steder i Sverige finnes det mobile tannlegeteam som behandler Covid-19-infiserte pasienter som har akutte tannproblemer.

– Det er definitivt å foretrekke fordi risikoen for smittespredning minimeres ved at pasienten møter færre mennesker.

Chaim Zlotnik ser ingen risiko for fremtidige atferdsendringer blant pasienter i forbindelse med dagens restriksjoner i samfunnet, men mener at pasientene som regelmessig besøker tannlegen vil fortsette å gjøre det når restriksjonene opphører.

– Å gå regelmessig til tannlegen er en sterk tradisjon i det svenske samfunnet. Jeg ser snarere en risiko for at det kan bli for stor belastning for tannlegene når samfunnet åpnes opp igjen og bekymringene avtar.

– Hva vil de svenske tannlegene lære av den pågående krisen?

– Antagelig er mange nødt til å løfte blikket fra det daglige arbeidet og innse at også vi er en del av kompleksiteten som kan knyttes til natur og biologi, og vise økt forståelse for den sammenhengen. Krisen kan også gi en økonomisk vekker. Hvis vi etterlyser støttepakker, må vi forstå at kompensasjonen direkte kan påvirke ikke bare statskassen, men på lang sikt også indirekte vår virksomhet, ettersom statsstøtten til tannpleie kan avta eller forsvinne når staten blir nødt til å spare penger, avslutter Chaim Zlotnik.